

411

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра фундаментальної та прикладної геології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету геології,
географії, рекреації і туризму

Катерина КРАВЧЕНКО

_____ 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ
ГЕОЛОГІЧНИХ РОБІТ**

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 10. Природничі науки
спеціальність 103. Науки про Землю
освітня програма Геологічна зйомка, пошук та розвідка корисних копалин
спеціалізація _____
вид дисципліни обов'язкова
факультет геології, географії, рекреації і туризму

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

“27” серпня 2025 року, протокол № 12

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Соколов В.А. к. техн. н. доцент кафедри фундаментальної та прикладної геології
Кононенко А. В. к. геол. н., доцент кафедри фундаментальної та прикладної геології

Програму схвалено на засіданні кафедри фундаментальної та прикладної геології

Протокол від “ 26_” серпня_2025 року № 9

В. о. завідувача кафедри фундаментальної та прикладної геології

_____ Олена ХРІПКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Геологічна зйомка, пошук та розвідка корисних копалин»

Гарант освітньо-професійної програми «Геологічна зйомка, пошук та розвідка корисних копалин»

_____ Сергій ГОРЯЙНОВ
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від “27” серпня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

_____ Юлія ПРАСУЛ
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка, організація та планування геологічних робіт» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра «Геологічна зйомка, пошук та розвідка корисних копалин» спеціальності 103 Науки про Землю.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є

сформувати у студентів знання та практичні навички з організації та планування геологічних робіт різного напрямку в сучасних економічних умовах.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є .

зрозуміти шляхи і форми проявлення економічних законів у геології і розвідці надр, оволодіти організаційно-економічним механізмом управління геологорозвідувальним виробництвом з метою підвищення економічної ефективності геологорозвідувальних робіт та раціонального використання розвіданих родовищ корисних копалин.

1.3. Кількість кредитів **3**

1.4. Загальна кількість годин **90**.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
7-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
10* год.	-
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
48* год	-
Індивідуальні завдання	
	-

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Навички забезпечення безпеки життєдіяльності.

ЗК11. Прагнення до збереження природного навколишнього середовища.

СК21. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

ПР05. Вміти планувати, організовувати, проводити польові та лабораторні дослідження відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці.

ПР14. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю. ПР15. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

Через систему знань та умінь:

Знання:

- особливості організації роботи геологічної структури на виробництві.

Уміння і навички:

- вміння організувати і спланувати роботу геологічної партії, експедиції і всіх її підрозділів, виконувати роботи проектно-кошторисного періоду, виконувати обмір і актування виконаних робіт, оформлювати геологічний звіт;

- вміння складати акти обміру виконаних робіт і розраховувати заробітну плату, проводити операції по визначенню рівня заробітної плати працівникам, знайомство зі структурою асигнувань за статтями витрат;

- вміння вибирати аналоги-об'єкти при оцінці рудоносності, оцінювати можливість переведення рудопроявів в пошукову стадію; враховувати комплексність сировини, визначати очікуваний прибуток від розробки родовищ, оцінювати прибутковість і рентабельність експлуатації, річну потужність рудника.

1.8. Пререквізити: Геологорозвідувальна справа, Складання проектів та кошторисів або Геологічний менеджмент, Виробнича практика

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Економічні аспекти в геологорозвідувальному виробництві.

Тема 1. Мінеральна сировина і її значення в розвитку продуктивних сил.

Поняття «мінеральна сировина». Види корисних копалин. Основні класифікації.

Тема 2. Основні елементи ринкової економіки.

Суть, основні елементи та механізми ринкової економіки; ринкова економіка та геологорозвідувальна справа.

Тема 3. Фонди геологічних підприємств та їх використання.

Виробничі основні фонди; класифікація і структура основних фондів; амортизація основних фондів.

Тема 4. Капітальні вкладення в геологорозвідувальному виробництві.

Вартість геологорозвідувальних робіт; класифікація витрат і структура собівартості геологорозвідувальних робіт; визначення планової собівартості розвідки одиниці запасів корисних копалин в надрах. Розрахунок комплексної норми виробітку для видобувної дільниці.

Тема 5. Собівартість, прибуток, рентабельність і економічна ефективність геологорозвідувального виробництва. Планування собівартості геологорозвідувальних робіт.

Техніко-економічне обґрунтування при оцінці експлуатаційних запасів корисних копалин; собівартість, прибуток, рентабельність геологорозвідувального виробництва.

Тема 6. Фінансова діяльність геологічних підприємств.

Оподаткування в сфері використання надр; рентне регулювання в надрокористуванні.

Розділ 2. Організація, управління та планування діяльності геологічних підприємств.

Тема 7. Управління геологорозвідувальним виробництвом.

Методи управління геологічним підприємством; структура управління геологічним підприємством; облік і аналіз виробничо-господарської діяльності геологічних підприємств

Тема 8. Планування діяльності геологічних підприємств.

Планування виробничого потенціалу ГР підприємства; фінансовий план геологічного підприємства.

Тема 9. Організація праці в геологорозвідувальному виробництві.

Кадри геологічної служби; технічне нормування праці на геолого-розвідувальних роботах.; продуктивність праці, заробітна плата на геологорозвідувальних роботах. Проектування робочих процесів при нормуванні праці.

Тема 10. Організація основного і допоміжного геологорозвідувального виробництва

Організація гідрогеологічних та інженерно-геологічних робіт; організація робіт по відбору, обробці і лабораторних дослідженнях проб і зразків гірських порід; організація обслуговування та ремонту геологорозвідувальної техніки і обладнання.

Тема 11. Проектування геологорозвідувальних робіт.

Основні поняття про облік і аналіз виробничо-господарської діяльності геологічних підприємств. Складання кошторису на геологорозвідувальні роботи.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Економічні аспекти в геологорозвідувальному виробництві.												
Разом за розділом 1	44	16	4			24						
Розділ 2. Організація, управління та планування діяльності геологічних підприємств.												
Разом за розділом 2	46	16	6			24						

<i>Усього годин</i>	90	32	10		48						
---------------------	-----------	-----------	-----------	--	-----------	--	--	--	--	--	--

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Розрахунок комплексної норми виробітку для видобувної дільниці	2	
2	Планування собівартості геологорозвідувальних робіт	2	
3	Проектування робочих процесів при нормуванні праці	2	
4	Складання кошторису на геологорозвідувальні роботи	4	
	Всього	10	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми Закріпити навчальний матеріал та поглибити знання за темами:	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Мінеральна сировина і її значення в розвитку продуктивних сил	4	
2	Основні елементи ринкової економіки. Умови функціонування ринку. Структура ринку. Підприємництво і його суть. Підприємства, їх види, характеристика.	4	
3	Класифікація і структура основних фондів	4	
4	Класифікація витрат і структура собівартості геологорозвідувальних робіт.	4	
5	Техніко-економічне обґрунтування при оцінці експлуатаційних запасів корисних копалин	4	
6	Рентне регулювання в надрокористуванні.	4	
Розділ 2			
7	Структура управління геологічним підприємством	4	
8	Планування виробничого потенціалу геологорозвідувального підприємства	4	
9	Технічне нормування праці на геолого-розвідувальних роботах	4	
10	Організація робіт по відбору, обробці і лабораторних дослідженнях проб і зразків гірських порід.	6	
11	Облік і аналіз виробничо-господарської діяльності геологічних підприємств	6	
	Всього	48	

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено робочими навчальними планами.

7. Методи навчання

Передбачені лекції та практичні заняття. Лекції на час воєнного стану проводяться дистанційно у форматі відеоконференції на платформі Zoom, студентам надаються питання для самоперевірки та самоконтролю.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративні; проблемного викладу; частково-пошукові.

8. Методи контролю

- Усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне);
- Перевірка виконання практичних робіт, контрольна робота;
- Підсумковий контроль – залікова робота на платформі Moodle

9. Схема нарахування балів

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів по предмету «Економіка, організація та планування геологічних робіт»»

Нарахування балів за контрольну роботу

Контрольна робота оцінюється в 40 балів (4 питання):

4 питання, що передбачають розгорнуті відповіді (есе) (10 балів за кожне питання).

- 9-10* балів – вірна відповідь, яка передбачає знання матеріалу, послідовність викладення, наведення прикладів, приведення розрахунків (за необхідністю) аргументованість висновку;
- 7-8 балів – вірна відповідь, але є непослідовність у викладенні;
- 5-6 балів – вірна відповідь, але є непослідовність викладення, відсутні приклади, розрахунки та аргументація висновку;
- 4 бали – невірна відповідь, проте простежується знання матеріалу, володіння основними термінами;
- 3-2 бали – невірна відповідь;
- 0 балів – відсутність відповіді.
- * – з основної суми балів за відповідь може бути знятий 1 бал за неухайність та неохайність в оформленні відповіді.

Нарахування балів за практичні роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість балів денне
1	Розрахунок комплексної норми виробітку для видобувної ділянки	5
2	Планування собівартості геологорозвідувальних робіт	5
3	Проектування робочих процесів при нормуванні праці	5
4	Складання кошторису на геологорозвідувальні роботи	5
	Разом	20

Критерії оцінювання практичних робіт:

- 5 балів – робота правильно виконана, оформлена, здана вчасно та захищена;
- 4 бали – робота містить несуттєві помилки, здана вчасно та захищена;
- 3 бали – в роботі є помилки, проте простежується знання матеріалу, здана вчасно, захищена;
- 2 бали – в роботі є помилки, здана не вчасно, не захищена;
- 1 бал – робота здана, більша частина роботи неправильно виконана, не містить висновків, незахищена;
- 0 балів – робота невиконана.

Нарахування балів за залікову роботу

Залікова робота оцінюється в 40 балів (4 питання)

4 питання, що передбачають розгорнуті відповіді (есе) (10 балів за кожне питання).

- 9-10* балів – вірна відповідь, яка передбачає знання матеріалу, послідовність викладення, наведення прикладів, приведення розрахунків (за необхідністю) аргументованість висновку;
- 7-8 балів – вірна відповідь, але є непослідовність у викладенні;
- 5-6 балів – вірна відповідь, але є непослідовність викладення, відсутні приклади, розрахунки та аргументація висновку;
- 4 бали – невірна відповідь, проте простежується знання матеріалу, володіння основними термінами;
- 3-2 бали – невірна відповідь;
- 0 балів – відсутність відповіді.
- * – з основної суми балів за відповідь може бути знятий 1 бал за неухайність та неохайність в оформленні відповіді.

9. Схема нарахування балів

Практична робота, поточний контроль					Всього	Залік	Загальна сума балів
Контрольна робота	Практичні роботи						
	(ПР1)	(ПР2)	(ПР3)	(ПР4)	40	100	
40	5	5	5	5	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	незараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Рудько Г.І., Михайлів І.Р. Геолого-економічна оцінка нафтових і газових родовищ: навчальний посібник. Київ–Чернівці: Букрек, 2021. – 128 с.
2. Беда Ф.П. Економіка, організація та планування діяльності вугільних підприємств. – Львів: Магнолія, 2007.
3. Економіка і організація геологорозвідувального виробництва.-К. Нікапрінт”. - 2001. - 300с.
4. Єдині норми часу на технічне обслуговування очисних і підготовчих вибоїв у ремонтно-підготовчу зміну. - Донецьк: Донецький ЦОТ, 1998.
5. Єдині норми виробітку на очисні й підготовчі роботи. – К., 2006.
6. Михайлов В.А., Омельчук О.В., Загнітко В.М., Курило М.М. (2023). Пошуки та розвідка родовищ корисних копалин: Підручник: К.: ВПЦ «Київський університет». 207 с. ISBN: 978-966-933-211-0
http://www.geol.univ.kiev.ua/lib/Poshuky_Rozvidka_2023.pdf

Допоміжна література

7. Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр. Затверджено постановою КМ України від 5.05.1997 р. № 432 із змінами з постановами КМ від 05.07.2004 № 850 та від 26.03.2008 № 264. – 9 с.
8. Рудько Г.І. Геолого-економічна оцінка родовищ корисних копалин / Г.І. Рудько, М.М. Курило, С.В. Радованов. – К.: АДЕФ-Україна, 2011. – 384 с.
9. Збірник укрупнених кошторисних норм на геологорозвідувальні роботи (ЗУКН). Розділ 1. Геологозйомочні роботи. К.: Укр ДГРІ, 2003.-192с.
10. Збірник укрупнених кошторисних норм на геологорозвідувальні роботи (ЗУКН). Розділ 12. Гірничорозвідувальні роботи.-К.:УкрДГРІ.-2003.-192с. 8.
11. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин.- К.: ДКЗ та ДГСУ України.-1997-2005.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Сайт наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В. .Н. Каразіна.

Режим доступу: <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr>

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0819-07#Text> Про затвердження Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр.